

המלחמה בעמלק

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת ויקרא – שבת זכור

- ♦ המלחמה בעמלק – מלחמה רוחנית ♦ מדוע דווקא יהושע נלחם בעמלק ♦
- ♦ מצוות זכירת עמלק – לזכור מה גרם לבואו ♦ גדרים במצוות זכירת עמלק ♦
- ♦ עמלק מעכב הופעת אחדות ה' ♦ נס פורים – מאורע שחוזר בכל דור ♦ כיצד לשמוח בפורים

המלחמה בעמלק – מלחמה רוחנית

”זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עַמְלֵק בְּדַרְךָ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם” (דברים כה, יז). הזוהר בפרשת בשלח אומר:

המלחמה בעמלק היא מלחמה קשה. זו מלחמה בעליונים ובתחתונים. כאשר ישראל התחייבו למטה, ואמרו ”היש ה' בקרבנו אם אין”, ברפידים שרפו ידיהם מן התורה, כביכול מתישים פמליא של מעלה, והתגבר כוחו של הדין הקשה, ואז ”ויבוא עמלק”. מה עשו אנשי עמלק? נטלו ערלותיהם של ישראל וזרקו למעלה ואמרו קח מה שרצית.

המלחמה של עמלק בישראל, זה מאבק בשורש, בסגולה, בדבר שהמילה מבטאת. המילה היא הברית שבין ישראל לבין אביהם שבשמיים. השורש של כל הופעת התורה, וכל עניינם של ישראל. עמלק הגיע להילחם בישראל עוד לפני שקיבלו את

התורה, כשעוד לא הייתה הדרכה רוחנית מלאה. כי הם באים להילחם בסגולה, בטבע, בעצמיות של ישראל.

על הפסוק "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וַיֵּצֵא הָלַחַם בְּעַמְלֶק" (שמות יז, ט), שואל הזוהר, מדוע לא הלך בעצמו למלחמה ורק אמר ליהושע: בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. משיב הזוהר:

זכאי חלקו של משה. משה התבונן בשורש הדבר ואמר אני אזמין עצמי למלחמה למעלה, לקרב הרוחני. ויהושע ילחם בקרב למטה. וזה מה שכתוב: "וְהָיָה כִּפְאֶשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל" (שמות יז, יא), ישראל של מעלה, ישראל העליון.

משה הבין שהמלחמה הזו אינה מלחמה רגילה כמו שעם נלחם בעם אחר שמפריע לקיומו, שתופס את השטחים או את הכלכלה שלו. עם בדרך כלל פותח במלחמה נגד שכניו כי הוא חש שהשכנים מפריעים לו להתפתח, או שמרגיש נפגע ומתגונן, או שרוצה להרחיב את גבולותיו. המלחמה בישראל במדבר היא בלי סיבה, איך עם ישראל במדבר יכול להפריע לעמלק, אלא שהמלחמה הזו היא מלחמה רוחנית. עמלק רוצים להכחיד ולהשמיד את ישראל. אומר הזוהר:

אמר רבי שמעון: וכי קלה בעיניך מלחמת עמלק? לא הייתה כמותה מיום שנברא העולם עד אותו הזמן, ומאותו הזמן עד שיבוא מלך המשיח, לא בגלל שעמלק היו חזקים ותקיפים וזה היה קושי המלחמה, אלא כי המלחמה הייתה מכל הצדדים.

זו לא הייתה מלחמה גשמית בלבד אלא מלחמה רוחנית - מלמעלה ומלמטה.

מדוע דווקא יהושע נלחם בעמלק

ממשיך הזוהר:

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה". מדוע בחר משה ביהושע? וכי לא היו בישראל אנשי מלחמה טובים ממנו?

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

הרי יהושע היה בחור ישיבה, "לא ימיש מתוך האוהל", מתאים לו להיות עכשיו הרמטכ"ל של המלחמה, אלא ראה משה שמלחמה זו היא רוחנית וגשמית, ויהושע נער לא ימיש מתוך האוהל, מתוך אהלה של תורה, הוא קשור בקשר הדוק ומתמיד לתורה. אמר משה, יהושע הוא המתאים להילחם ולנצח. הזוהר אומר שהמלחמה נגרמה מרפיון ידיהם של ישראל בתורה, ומי יכול לעשות את המלחמה הזאת שמטרתה לחזק את הקשר לתורה? יהושע הקשור קשר עמוק ותמידי לתורה יבוא וינצח, כיוון שיסודה של המלחמה רוחני.

עמלק נטלו ערלותיהם של ישראל וזרקו למעלה ואמרו קח מה שרצית. כלומר, עמלק באו לזלזל ולהילחם בסגולה הישראלית. ליהושע שהוא מבני בניו של יוסף, שומר הברית, יש את הכוח להילחם במי שמזלזל ורוצה לפגוע בברית, והוא יצליח לנצח וללחום בעמלק. זה מה שכתוב "וַיִּחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עִמְלֶק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב" (שמות יז, ג). מדייק הזוהר שלא כתוב 'רומח' אלא 'דווקא 'חרב' לפי הפסוק "חרב נוקמת נקם ברית", כלומר תפקיד החרב לנקום נקם ברית. הייתה פגיעה בברית, והחרב נוקמת נקם ברית. זה התפקיד שיהושע ממלא. יהושע מחזק את הברית שבה רוצה לפגוע עמלק, הוא מחזיר את הברית שבין ישראל לאביהם שבשמיים.

נאמר במדרש רבה, פרשת בשלח (פרשה כו, ג):

"ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים". אמר לו: זקנך (יוסף) אמר "את האלוהים אני ירא" (בראשית מב, יח), ובעמלק כתוב "ולא ירא אלוהים". יבוא בן בנו של מי שאמר "את האלהים אני ירא" ויפרע ממי שנאמר בו "ולא ירא אלהים".

המדרש בא לבאר את עומק העניין, מהי הברית בין עם ישראל לאביהם שבשמיים - הכישרון הטבעי של עם ישראל שיש לו סגולה, והסגולה שלו היא יראת שמיים, הדבקות בריבונו של עולם. זה הטבע שלנו. הקב"ה טבע בנו סגולה פנימית של חיבור אל ריבונו של עולם. זה הטבע של האומה, אמנם אצל היחידים לפעמים הטבע הזה נסתר ולא מופיע, אבל האומה כאומה מאז שקמה, היא ממשיכה את הדרך הזו, זו הסגולה שלה, טבע של יראת ה'.

כך אומר הזוהר בפרשת בשלח:

אמר ר' יהודה: "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד" (במדבר כד, כ). וכי "ראשית גוים עמלק"? הלא כמה לשונות ועמים ואומות היו בעולם עד שלא בא עמלק? אלא כאשר יצאו ישראל ממצרים, פחד ואימה נפלו על כל העמים, הדא הוא דכתיב "שמעו עמים יגזזון חיל אחז ישבי פלשת" (שמות טו, יד), ולא היו עמים שלא פחדו מהגבורות העליונות של הקב"ה.

כל העולם שמע על הניסים והנפלאות שהיו ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף, פחדו והתמלאו ביראה מריבונו של עולם, ורק עמלק לא פחד, זה מה שכתוב "ולא ירא אלוהים". עמלק היו הכי רחוקים מיראת שמיים, מהחיבור להקב"ה, לכן עליהם נאמר: "ראשית גוים עמלק", הוא הראשון שבא להילחם בישראל ובשביל זה "אחריתו עדי אובד". מצד אחד ישראל יראי אלוקים, ומצד שני ההיפך מעם ישראל, זה עמלק שלא ירא אלוהים.

כדי להבין היטב את המהות של עמלק, אנחנו צריכים להתבונן עוד בדברי הזוהר:

"אשריכם זרעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור". "אשריכם זורעי על כל מים" - אלו ישראל שזורעים על כל מים, ותורה נמשלה למים, "משלחי רגל השור והחמור" - כיוון שלומדים תורה הם מנצחים את השור והחמור. השור והחמור הם שני כתרים של שמאל שאוחזים בהם עמי העולם שנקראים שור וחמור.

מבאר הגאון מווילנא בכמה מקומות שחמור זה ישמעאל, שנאמר: "שבו לכם פה עם החמור", ונאמר על המצרים "בשר חמורים בשרם", ואמו של ישמעאל היא ממצרים. הטבע של הישמעאלים הוא בחינה של חמור. שור זה עשו. עשו וישמעאל אלו ראשי האומות שבעולם, והמידות שלהם הן תאוה, שנאמר "זרמת סוסים זרמתם", וכעס שזו בעצם גאוה. ישמעאל - תאוה, ועשו - כעס ושפיכות דמים, 'על חרבך תחיה'. אומר הזוהר שכאשר מזדווגים יחד עשו וישמעאל, אין העולם יכול לעמוד בפניהם. לכן אמרה התורה: "לא תחרוש בשור וחמור", כי השור והחמור הם ניגודים, הם שני כוחות שליליים. ממשיך הזוהר:

ומהחיבור ביניהם יוצא כלב שהוא חצוף מכולם, וזה שכתוב "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו". אמר הקב"ה: אתם אמרתם "היש ה' בקרבנו אם אין", הרי אני מוסר אתכם לכלב. מיד "ויבוא עמלק".

זכירת עמלק רמז לתקן מה שגרם ל'ויבוא עמלק'

גם בפרקי דר' אליעזר, מוזכר שעמלק נמשל לכלב, במשל למלך שהיה לו פרדס עצי פרי טובים מאוד, והיה שער לפרדס, והיה כלב ששומר בשער שאף אחד לא ייכנס לפרדס. המלך יושב בביתו ומסתכל מהחלון מלמעלה על פרדסו היפה. הנה הוא רואה את ידידו רוצה להיכנס לפרדס כדי לקחת פירות בלי רשות, והכלב התנפל עליו, שרט ונשך אותו. המלך ראה זאת מלמעלה, וכשבא ידידו לבקרו, המלך רצה להגיד לו שהוא ראה שניסה לגנוב פירות מהפרדס, אך לא רצה לפגוע בו, אז חיפש דרך עקיפה להעיר את תשומת ליבו שזה לא ראוי, ואמר לו: הכלב שלי אינו יודע להבחין בין ידידים לשונאים, הוא מתנפל על כולם. בכך רמז לו שראה שהכלב התנפל עליו כשרצה להיכנס לפרדס לגנוב.

כך משה רבינו, כשהגיע לספר דברים ורצה להזכיר לישראל שבתחילת הדרך אמרו "היש ה' בקרבנו אם אין", רצה להזכיר בלי לפגוע בהם ולהעליב אותם, אז אמר להם "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים". אתם זוכרים איזה כלב רשע התנפל עליכם? צריך לזכור ולמחות אותו. והוא התכוון להזכיר להם שהכלב לא בא בחינם, הייתה סיבה שעמלק בא, ותזכרו שלא לחזור לעולם על הסיבה הזאת, כי כשאומרים "היש ה' בקרבנו אם אין", בא עמלק.

עמלק הוא כלב. כלב הוא חצוף, "והכלבים עזי נפש" אומר הפסוק בישיעיהו. אין לו עול. הוא לא משתעבד. זה עניינו של עמלק שאינם מקבלים שום עול, ואפילו העול הנכון והגדול ביותר שכולם צריכים לקבל אותו, עול מלכות שמיים, אין להם. הם אנטי. לחצוף אין תקנה כי הוא לא מקבל שום ביקורת ומוסר. חז"ל אומרים שאף לאדם רשע אסור לקרוא רשע, אבל לעז פנים מותר לקרוא רשע. כי עז פנים לא מקבל. חז"ל מכנים אותם "מלכותא בלא תגא", הם לוקחים לעצמם שלטון ומצפצפים על כולם. ההיפך מעם ישראל שהם ענווים, ביישנים, מקשיבים ומוכנים לקבל עול.

גדרים במצוות זכירת עמלק

מצוות עשה דאורייתא לקרוא פרשת עמלק ככתוב בתורה: "זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עַמְלֵק". האם הזיכרון הזה יכול להיות בלב - אומרת הגמרא במסכת מגילה (יח.) כתוב 'לא תשכח' הרי שכחת הלב כבר אמורה, זאת אומרת שהזכירה צריכה להיות בפה. האם צריך לזכור בספר - הגמרא לומדת מהפסוק "כתוב זאת זיכרון בספר ושים באזני יהושע", שמגילה שקראה בעל פה לא יצא ידי חובה, אבל הלימוד הוא מדרבנן כי המגילה היא מדרבנן. כיוון שהמגילה מספרת את סיפור עמלק, וכתוב 'כתוב זאת זיכרון בספר', צריכים לקרוא פרשת עמלק מהספר. זו לא ראייה ממש מפורשת.

מאיפה אנחנו יודעים שצריכים לקרוא את פרשת עמלק בספר בציבור - הגמרא במסכת ברכות (מז:): אומרת שלרבי אליעזר היה חסר מניין והוא שחרר את עבדו כדי שישלים לעשרה למניין. שואל הרא"ש שם: הרי אסור לאדם לשחרר עבד כנעני, ולמה הוא שחרר אותו? אומר הרא"ש שסתם לשחרר אסור, אך למצווה רבה מותר, ומצווה רבה יכולה להיות גם מצווה דרבנן, כלומר גם לצרפו למניין. ומוסיף הרא"ש שאין לומר שהכוונה ששחרר אותו בגלל שקריאת פרשת זכור זה דאורייתא, אז הוא מניח שגם למצווה חשובה דרבנן מותר לשחרר. כלומר אגב גררא הרא"ש מזכיר שפרשת זכור מדאורייתא וצריך לקרוא אותה בציבור. זה המקור היחידי לכך.

תרומת הדשן לומד מדברי הרא"ש שהאדם צריך להקפיד בשבת זכור להיות במניין ולשמוע פרשת זכור. ואם אדם מאנשי הכפרים שאין בהם מניין, יש אפשרות להיות בשבת זכור בעיר ולשמוע פרשת זכור, או להיות בפורים ולשמוע קריאת מגילה, עדיף להיות בשבת ולשמוע פרשת זכור כיוון שזה דאורייתא, ולא בפורים ולשמוע מגילה שזה דרבנן.

מעיר על זה המגן אברהם (שולחן ערוך, אורח חיים, תרפ"ה), שהרי בפורים קוראים פרשת 'ויבוא עמלק' מפרשת בשלח, ואדם יכול לבוא לפורים לתפילה והוא שומע גם את המגילה וגם את פרשת 'ויבוא עמלק' ויוצא ידי חובת זכירת עמלק בשמיעת קריאת פרשת 'ויבוא עמלק'. אך אומר המשנה ברורה (תרפ"ה ס"ק טז) שלא מספיק לשמוע את פרשת 'ויבוא עמלק', כי בה לא כתוב "תמחה את זכר עמלק מתחת

השמיים", אלא שהקב"ה ימחה, "מחה אמחה" "כי יד על כס יָהּ מְלַחֵמָה לה' בְּעַמְלֶק" (שמות יז, טז), לכן דווקא צריך לקרוא את פרשת זכור.

אני רוצה להמליץ על המגן אברהם ולומר שנוקט כשיטת הפרקי דר' אליעזר. ייתכן שהמחלוקת בין המגן אברהם לבין המשנה ברורה היא בשאלה מה הסיבה שצריך לקרוא פרשת עמלק? האם הסיבה היא כדי לזכור שלא לחזור על הטעויות שבגללן בא עמלק, כפי שאומר פרקי ר' אליעזר, ואז ניתן לקרוא גם את פרשת "ויבוא עמלק", או שהסיבה היא שצריך לזכור כדי למחות ולהרוג, ואז צריך לקרוא דווקא את פרשת "זכור" ולא את פרשת "ויבוא עמלק".

החינוך אומר, שנשים לא חייבות בפרשת זכור מכיוון שהן לא מחויבות לעשות מלחמה. הוא לא דיבר על הנשים שהולכות לחילות הקרביים שהן חייבות בפרשת זכור לכל הדעות.. הוא אמר שנשים לא שייכות למלחמה ולכן הן לא חייבות בפרשת זכור. שואל המנחת חינוך מי אמר שהא בהא תליא, מי אמר שלזכור את "אשר עשה לך עמלק" תלוי במצוות המחייבה - אלו שתי מצוות נפרדות ויכול להיות שלזכור גם נשים חייבות ולא רק הגברים. אם הזיכרון הוא בשביל למחות, צודק המשנה ברורה שצריך לקרוא פרשת זכור ולא פרשת ויבוא עמלק, ורק אנשים חייבים ולא נשים. אבל לפי מה שהעיר המנחת חינוך שלכאורה גם נשים חייבות כי המצווה של הזכירה אינה קשורה למצווה של המחייבה, אולי מפני מה שלמדנו מפרקי דר' אליעזר, כי העיקר זה לזכור שלא לחטוא, ואז נשים גם כן חייבות בפרשת זכור.

על כל פנים, עמלק נקרא כלב. הוא חצוף. השורש של עמלק זה ההיפך מאמונה, מ"ויהי ידיו אמונה" של משה רבנו כשהוא נלחם בעמלק. עמלק זה ההיפך מיראת שמיים, ההיפך מהסגולה הישראלית.

עמלק מעכב הופעת אחדות ה'

המהר"ל בנצח ישראל (פרק ס) אומר על דברי חז"ל "כי יד על כס יָהּ" אין ה' שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זכר עמלק, כי עמלק אינו כשאר האומות שיכולים להיות נטפלים לישראל, אלא הוא ניגוד גמור לישראל. כך נאמר גם על רומי "אמלאה החרבה" - אם מלאה זו חרבה זו:

קיסרי וירושלים. אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן - אל תאמין, ישבו שתיהן - אל תאמין, חרבה קיסרי וישבה ירושלים או חרבה ירושלים וישבה קיסרי - תאמין, שנאמר "אמלאה החרבה". ר' נחמן בר יצחק אמר מהכא "ולאום מלאום יאמץ" (מגילה ו.).

מבאר המהר"ל שכיוון שיש ניגוד בעולם אין אחדות, ולא מתגלה מלכותו בשלמות ולכן אין הכיסא שלם. הכיסא שלם רק כאשר כל העולם מכיר במלכותו של הקב"ה, ועמלק מעכב את ההופעה של האחדות בעולם. הוא גורם לשניות. "ראשית גויים עמלק" הוא מנוגד לישראל שנקראו ראשית ואינו מסוגל לקבל ראשיתם של ישראל, לכן "אחריתו עדי אובד". המדרש חוזר ואומר שעמלק בעולם, כביכול כנף מכסה את הפנים, שנאמר לעתיד לבוא "ולא יִפְנֶף עוד מוֹרֵיךְ" (ישעיהו ל, כ), אלו דברי המהר"ל. על פי זה אומר הגאון מווילנא שיש חמישה מיני ערב רב בישראל: א. בעלי המחלוקת ולשון הרע. ב. בעלי תאוה ג. הצבועים שאין תוכם כבדם. ד. הרודפים אחר כבוד לעשות להם שם. ה. הרודפים אחר ממון. בעלי המחלוקת הם גרועים מכולם והם נקראים 'עמלקים', ואין בן דוד בא עד שימחו מן העולם. אלו המידות המקולקלות בישראל, ערב רב, שצריכים לתקן אותן.

עוד דברים שליקטתי מתוך ספר 'קול התור' על התפקיד של משיח בן יוסף במלחמה שלו בעמלק: על הפסוק "כִּי יָדְעַל כִּסְיָה מְלַחְמָהּ לְהַ' בְּעַמְלֵק מִדָּר זָר" (שמות יז, טז). אומר הגאון, זהו תפקידו של יהושע שהוא משיח בן יוסף, "אין ה' שלם ואין הכסא שלם כל עוד לא נמחה עמלק". הפסוק "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור" מכוון למשיח ראשון הלוחם בעמלק מלחמה עולמית, "מלחמה לה' בעמלק מדור דור". המלחמה הולכת ומתגברת בעקבות משיח בן יוסף.

מהן דרכי המלחמה - משיח לוחם בעמלק בסוד הכוח הגדול של שם ה' הצפון בשילוב 'הויה' ו'אדנות' שהוא בגימטריא "צא" - "צא הלחם בעמלק". שם הויה הוא בגימטרייה 26, ושם אדנות בגימטרייה הוא 65, ביחד זה "צא". יש כאן רעיון עמוק. שם הויה הוא מעל הטבע, "ושמי ה' לא נודעתי להם", הוא שם כללי. שם אדנות הוא ההופעה של הקב"ה בטבע כאדון. עמלק לא מכיר בזה שהקב"ה שולט על הטבע. כשמשבלים שם הויה עם שם אדנות, יש הכרה שהנס והטבע זה דבר אחד, שריבונות

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 9

של עולם הוא נמצא מעל העולם ובתוך העולם. אלו לא שתי הופעות שונות, הופעה אחת מעל הטבע ויש הופעה בטבע, אלא הופעה אחת, שילוב. ייחוד יסוד ומלכות זהו תפקידו של משיח בן יוסף.

עוד אומר הגר"א שישנם שלושה סוגים של עמלק שבהם נלחמים: א. עמלק שבלב, הוא יצר הרע והמידות רעות, ב. עמלק הרוחני, השטן שהוא המקור של כל המידות המקולקלות, המקור הרוחני המשחית, צורר ישראל, ס"מ, שעיקר כוחו בשערי ירושלים בזמן שממות אדמתה, ולכן צריך לבנות את סביבת ירושלים. ג. עמלק הגשמי, שבו כלולים עשו ועמלק וערב רב. המלחמה בעמלק הגשמי היא להשיב מלחמה השערה בין בכיבוש בין ביישוב. הכיבוש היה בזמן יהושע, והיישוב היה בזמן בית שני. כעת צריך לעשות את שניהם, ליישב את ארץ ישראל ולכבוש את ארץ ישראל. כותב 'קול התור':

תכלית עבודתנו בקיבוץ הגלויות היא מלחמה לה' בעמלק מכל הבחינות, נגד כל אויבי ה' אויבי ישראל ונגד שר ערב רב, ועיקר הפעולות - בניין ירושלים, קיבוץ גלויות וקיום מצוות התלויות בארץ. במצווה הזאת שאנחנו מקיימים, אנחנו זוכרים את אשר עשה לך עמלק.

הזכירה הזאת היא להתחזק מאוד בהכרת הסגולה הישראלית וגילויה ביראת ה', להיות ירא אלוקים. צריך להוציא אותה מן הכוח אל הפועל. יראת ה' טמונה, צריך רק לחפש אותה. כמו מטמון שוודאי נמצא, רק צריך להתאמץ לחפש אותו עד שמגלים אותו, ומוציאים אותו מן הכוח אל הפועל.

נס פורים מאורע שחוזר בכל דור

תלמיד אחד שאל אותי איך מתכוננים לפורים? לפני 2400 שנה היה אירוע דרמטי אבל מה זה אומר לנו. כתוב במשנה שמי שקורא את המגילה למפרע, לא יצא ידי חובה. מפרשים בחסידות, שאדם שחושב שסיפור המגילה הוא סיפור היסטורי שקרה לפני שנים רבות - לא יצא ידי חובה. סיפור המגילה שייך עכשיו, לא למפרע. אנו לומדים מכך שהשאלה הזו הייתה קיימת כבר לפני שנים רבות.

אפשר גם להרחיב את השאלה הזו, למה לזכור את יציאת מצרים, הרי זה היה עוד לפני נס פורים. והתשובה היא שאילו לא יצאנו ממצרים, היינו אנו ובנינו ובני בנינו נשארים עבדים במצרים. האירוע הזה הוא אירוע מכונן לכל הדורות, יצאנו ממצרים והיינו לעם ה', ומאז אנחנו עם ה'. וכך, בגלל שניצלנו מהמן הרשע, אנחנו נמצאים כאן היום. הרי הוא רצה להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים ואף אחד לא היה נשאר. זה כמובן נוגע אלינו. מה שאותו הצדיק אמר שהקורא למפרע לא יצא, התכוון לכך שאדם צריך להרגיש שסוג המאבק הזה שנאבקנו אז, לא נגמר. בחסידות אומרים שבכל דור ודור, יש התמודדויות שהן מעין ההתמודדויות שהיו בדורות הקודמים, עשו, ישמעאל ולבן, והמאבקים עם המצרים והמן. בוודאי שאנחנו נמצאים היום בהתמודדויות רוחניות וגשמיות כאחד. יש המשך לאותו המן הרשע שרצה להשמיד, להרוג ולאבד, והיום באותו אזור שהוא היה, רוצים להשמיד, להרוג ולאבד את עם ישראל, ומכריזים על זה בריש גלי. אנחנו נמצאים במאבק. אנחנו לא רואים את הגודל של המעשים שהקב"ה עושה לנו. הניסים שנעשו אז בזמן מרדכי ואסתר היו נסתרים, בדרך הטבע, להראות שגם בטבע ריבונו של עולם נמצא, לא כמו שעמלק חשבו שהקב"ה אולי בשמים אבל אין לו עסק כאן בארץ.

ר' לוי יצחק מברדיטשוב שואל: ישראל יוצאים ממצרים וביום השביעי הקב"ה אומר להם: "ה' יְלַחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישוּן" (שמות יד, יד). ולאחר כמה שבועות, במלחמה בעמלק אומר הקב"ה למשה שיאמר ליהושע "צא הלחם בעמלק", למה הקב"ה לא אומר: "ה' ילחם לכם ואתם תחרישונו"? מה השתנה? בסך הכול עברו רק מספר שבועות? אומר ר' לוי יצחק מברדיטשוב: עמלק חשב שיש מישהו בשמים שלפעמים יש לו התפרצויות ועושה כל מיני ניסים, אבל אין לו שליטה על סדרי הטבע והמהלכים הטבעיים, על כן המלחמה הזאת הייתה צריכה להיות מלחמה טבעית כדי להראות שהקב"ה הוא מנהל את הטבע, ויהושע מנצח באופן טבעי במלחמה רגילה. ריבונו של עולם נמצא לא רק מעל הטבע אלא גם בטבע.

אחרי הרבה דורות, כשיסתכלו על הדור שלנו, יגידו - איך עם ישראל התמודד עם סביבה רעה כזו שרצתה להשמיד, להרוג ולאבד, איך עם קטן הצליח לעמוד מול כל כך הרבה עמים. גם שאר העמים, שלא ממש מעורבים כאן, כמו האירופאים, שונאים את עם ישראל בלבם, האמריקאים גם לא אוהבי ישראל גדולים, אז איך עם ישראל

הקטן שורד - זה לא נורמלי! והקצב של ההתפתחות של מדינת ישראל גם לא נורמלי, אין תופעה כזו בכל העולם כולו! ואנחנו חושבים שזה הסדר. אבל מי שחושב כך יש לו בעיה. הוא חושב שהקב"ה לא מנהל את הטבע, וכל התופעות האלה הם סדר טבעי, אך באמת זה לא טבעי זה לא נורמלי, הקב"ה עושה את זה. בשעתו היו יורים על גוש קטיף ולא פוגעים. הערבים אמרו - זה משמיים, זה לא נורמלי. יש שמפרשים את כל התופעות האלה כמקרים, 'אשר קרך בדרך'. אלו לא מקרים, יש סייעתא דשמיא כל הזמן.

זה עניינו של פורים לראות איך הקב"ה מנהל את הטבע, ואיך עם ישראל חי כיום בהשגחה אלוקית גלויה בדרך הטבע. הקב"ה הוא מנהיג את כל ההצלחות האלו. הוא מסדר את הדברים שפתאום צץ אחשוורוש חדש וגם מרדכי חדש, האם זה נורמלי שהנציגים של הנשיא של המדינה עם הכוח הכי גדול בעולם, הם יהודים, חתן יהודי, ידידים יהודים, זה טבעי? זה לא מן השמיים? זו לא השגחה אלוקית? זה לא פורים חדש?

איך לשמוח בפורים

כיון שפורים זו שמחה כל כך גדולה, לא רק על הימים ההם אלא הימים האלה, אנחנו צריכים להיות בפורים מאוד בשמחה. איך שמחים בפורים - מסתכלים על ריבונו של עולם איך שהוא מנהיג את העולם, איך שהוא טוב אלינו היום כמו שהיה אז, ומתמלאים בשמחה. מסתכלים בעיניים אמוניות יראי אלוקים על המציאות, ומוכרחים להתמלא שמחה. זו השמחה הטבעית שאדם צריך לשמוח בפורים.

בערב פורים אני מבקש רק קצת לשתות, לא להשתכר, כי זה הורס את כל שמחת פורים האמיתית. צריך לקום בבוקר, לשמוע את קריאת המגילה ולקיים משלוח מנות, ועיקר מה שתיקנו לשתות ולהשתכר כמו שאנחנו רואים במקור בגמרא (מגילה ז:): זה בסעודת פורים. כל אחד צריך לבחון בעצמו את 'נכנס יין יצא סוד'. יש אנשים שיצא להם סוד מאוד יפה, הם יהיו נחמדים, יגידו דברי תורה, ישתחררו מהבושות ויגידו דברים מעומקא דליבא. ויש אנשים שפתאום יתגלה שהם אלימים, תקיפים כאלה, לכן אני מציע שכל אחד יבחן בעצמו אם מותר לו לגלות את הסודות שבתוכו, או שאסור לו לגלות את הסודות שבתוכו ולהיות באמת זהיר. אף על פי

שבפורים מותר גם לעשות דברים מעבר לסדר הרגיל... אבל גם רחמנות קצת על בתי הר"מים. לא להשאיר שם את כל היין אחרי ששתיתם אותו... עיקר המבחן אם אדם חגג את פורים טוב הוא אם אחר כך הוא עלה למדרגה חדשה של יראת ה', של דבקות, של שמחה. זה עניינו של פורים לעלות למדרגה חדשה ואחרי פורים להיות ברמה עוד יותר גבוהה. שיהיה לנו פורים שמח.

בשבוע הקרוב הישיבה יוצאת בקמפיין מימון המונים כדי לתת מענה לגידול המבורך של הישיבה.

מוזמנים לקחת חלק בגידול המבורך – [בקישור כאן](#) או בסריקת הקוד:

השיחה נמסרה בשנת התשע"ט

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

